Jag har svarat på följande fyra frågor: 1 2 3 4 5 6 Min kod:

Institutionen för ekonomi Rob Hart

Tentamen

Makroekonomi NA0133

November 2016

Skrivtid 3 timmar.

Regler

Svara på 4 frågor. (Vid svar på fler än 4 frågor räknar jag 4 × genomsnittspoäng per fråga.) Det finns 6 frågor att välja på.

Varje fråga ger högst 20 poäng. Om en fråga är uppdelad ger varje del lika många poäng.[1]

Svara på detta häfte, i de angivna luckorna. Skriv din kod på framsidan, ovan; skriv inte ditt namn någonstans. Om du måste ha mer plats, skriv på sista sidan och hänvisa dit från luckan. Om inte det räcker, ta ett tomt ark, skriv din kod på detta, och hänvisa dit från luckan. Observera dock att ett optimalt svar ryms inom den angivna ytan.

Tillåtna hjälpmedel: skrivmedel, linjal och miniräknare.

Legitimation uppvisas vid inlämnandet av tentan.

Råd

Besvara frågorna utifrån den på kursen behandlade ekonomiska teorin, använd relevanta ekonomiska begrepp och förklara deras innebörd.

Det är inte alltid att du uppmanas i frågan att förklara dina svar, dock är en verbal förklaring, oftast med hjälp av diagram, nödvändig i de allra flesta fall för att kunna erhålla maximal poäng på en delfråga. Detta gäller även för matematiska beräkningar. På matematiska uppgifter kan en noggrann grafisk (istället för algebraisk) lösning ge full poäng. Axlar och kurvor måste alltid förses med beteckningar.

Vissa frågor kan vara enhetliga (utan delfrågor). Här krävs det att du skriver välstrukturerade och grundliga svar för att få maximal poäng eller något i närheten – det handlar alltså inte om att rabbla upp allt du kan om ämnet eller närliggande ämnen!

[1] T.ex. om det finns fyra delfrågor – (a), (b), (c), och (d) – ger varje delfråga högst 5 poäng.

1. I en ekonomi i långsiktig jämvikt finns det 80 personer, 60 som jobbar och 20 som har gått i pension. De som jobbar tjänar 80 kronor per kvartal (tre månader) i lön, samt 20 kronor som avkastning på sitt kapital. Av dessa 100 kronor spenderar de 80 på konsumtion, och sparar resten. De som har gått i pension får också 20 kronor per kvartal som avkastning på sitt kapital, och spenderar också 80 kronor per kvartal på konsumtion. De finansiella transaktionerna sköts av banker som lånar ut pengar som blir över till företagen som vill investera i sitt kapital.

   (a) Illustrera det cirkulära flödet. Ange också följande, med enheter: (i) BNP; (ii) investering som andel av BNP; (iii) andelen av BNP som utgörs av avkastning på kapital.

   (b) i. Under ett kvartal—vi kallar det för kvartal 1—sprids oro i ekonomin angående framtiden, och hushållen drar ned på sin konsumtion med 1000 kronor totalt. Förklara vad som händer detta kvartal med företagens lagerinvesteringar. Hur reagerar företagen på dessa förändringar, enligt Keynes?

   ii. Under kvartal 2 ser hushållen ljusare på framtiden igen, och de återgår till att konsumera samma andel av sin inkomst som tidigare. Återhämtar sig ekonomin med en gång? Förklara!

(c) I en verklig, modern ekonomi—som till exempel Sveriges—består BNP dels av konsumtion, och dels av investering i nytt kapital (t.ex. nya maskiner): $Y = C + I$. Dessutom vet vi att mekanismen i modellekonomin ovan gäller: när C minskar, sänker företagen sin produktion av konsumtionsvaror efterhand, vilket drar ned Y. Men hur justerar företagen sin investering i nytt kapital när C minskar? Förklara kortfattat varför.

2. (a) Antag en ekonomi med en enda produkt, widgets, som produceras enbart med hjälp av arbetskraft. Ekonomin börjar i en långsiktig jämvikt med noll nettosparande, noll investering och noll inflation, medan 6 procent av arbetarna är arbetslösa. Kortsiktigt och långsiktigt utbud, samt aggregerad efterfrågan, visas i figuren.

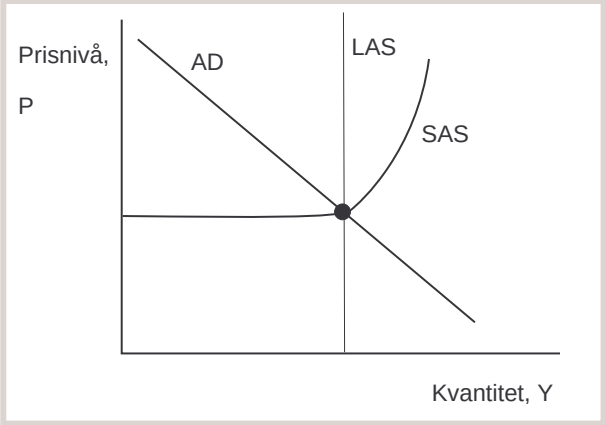

Antag att regeringen styr penningpolitiken i landet, och bestämmer sig för att minska reporäntan i ett försök att få ned arbetslösheten. Förklara vad som händer över tiden enligt *AD–AS*-modellen.

(b) Under 90-talet bestämde sig många länder att ge sina centralbanker ett tydligt uppdrag—att hålla nere inflation—och att låta dem sköta uppdrag utan direkt inblandning från regeringen.

Förklara kortfattat varför det är—i teorin—lättare för en oberoende centralbank att uppnå låg och stabil inflation än det är för regeringen att göra det. Har det fungerat i praktiken?

3. (a) i. Antag ett land med arbetslöshet på 10 procent. Det finns 100 000 invånare i arbetsåldern, varav 72 000 jobbar. Vad kan vi säga om de andra 28 000?

ii. Regeringen i landet anser att arbetslösheten är för hög, och kommer på idén att förbättra villkoren för biltillverkare, som har varit stora arbetsgivare tidigare men haft det tufft på senare år. De räknar med att—genom en skattelättnad—kunna skapa jobb åt 2 tusen fler personer inom branschen. Vad blir den troliga effekten på arbetslösheten totalt i så fall, på kort och lång sikt? Förklara.

(b) i. I insider–outsider-modellen har fackföreningar ett stort inflytande över lönesättning i ekonomin. När många 'insiders' är arbetslösa är facket försiktigt med sina lönekrav, medan om många 'outsiders' är arbetslösa spelar det mindre roll. Förklara varför!

ii. Skulle modellen kunna hjälpa oss att förstå mönster i svensk arbetslösheten de senaste 40 åren? Förklara!

4. Antag en sluten ekonomi med 1000 individer och 100 företag; vart och ett av företagen har 10 anställda, och tillverkar widgetar. Widgetar är fantastiska produkter som antingen kan behållas inom företaget och användas för att underlätta ytterligare produktion, eller kan säljas till konsumenter. De kostar 1 SEK styck. En anställd utan widget producerar 0.2 widgetar per år, medan en anställd med widget producerar 0.5 widgetar per år. Ytterligare widgetar lyfter inte den anställdas produktion ytterligare. Widgetar som inte konsumeras deprecierar; 10 procent går sönder i slutet på varje år.

   (a) I utgångsläget har företagen inga widgetar, investering är noll, och lönen är 1 SEK per år.

   Rita det cirkulära flödet. Vad är BNP? Tillväxttakten?

   (b) År 2000 ändras preferenserna: hushållen drar ned sin konsumtion till 50 procent av inkomsten, medan 50 procent sparas. Detta leder till att företagen har kvar widgetar, som de använder för att lyfta sin produktion.

      i. Vad är BNP (Y) år 2000? Och 2001? Vad är tillväxttakten initialt, i procent per år?

      ii. Vad måste hushållen göra på längre sikt ifall de vill maximera sin konsumtion?

(c) I Kina har tillväxttakten varit omkring 10 procent per år i mer än 20 år, medan investering har legat kring 50 procent av BNP. Diskutera vad vi kan lära oss från modellen ovan om vad som händer—och kommer att hända i framtiden—i Kina.

5. (a) Antag ett litet land—BNP per capita 30 000 USD/år—med *en fritt flytande valuta*. Antag att 70 procent av konsumtion och investering är inhemskt producerad, och 30 procent är importerad. Statens budget är i balans, och dessutom är bytesbalansen noll. Inflationstakten är 4 procent per år, medan landets grannar (med vilka landet handlar) har inflation på i snitt 2 procent per år.

   i. Staten vill höja landets internationell konkurrenskraft, och satsar därför på att minska inflationstakten till 2 procent per år. Staten tänker att det ska därmed gå bättre för exportverksamheten, samtidigt som suget efter import minskar. Vilka blir effekterna? (Antag att staten lyckas minska inflation till 2 procent.)

   ii. Två år senare kommer staten på en ny strategi. Den satsar på att uppmuntra ny teknologi för att höja företagens produktivitet och därmed förbättra deras konkurrenskraft, öka export, och minska import. Vilka blir effekterna? Förklara kortfattat! (Antag att staten lyckas höja produktiviteten, samtidigt som inflationen är kvar på 2 procent.)

(b) Internationell konkurrenskraft kan variera över tiden, både mellan länder som delar samma valuta, och mellan länder med fritt flytande valutor. Vad kan orsaka sådana förändringar? Ge exempel!

6. Diskutera följande påstående.

   ’I den globala ekonomin har enskilda länder tappat kontrollen över den egna ekonomiska politiken, som måste bedrivas för att hålla marknaderna nöjda. Därför är det omöjligt för ett enskilt land att minska sin arbetslöshet, öka tillväxttakten, eller undvika lågkonjunkturer.’